

Gezondheidsindicatoren van het Brussels Gewest

Ongevallen

Inhoud

1.	Inleiding	1
2.	Algemeen overzicht	2
2.1.	Mortaliteit	2
2.2.	Morbiditeit	2
3.	Arbeidsongevallen	2
3.1.	Arbeidsongevallen in de privésector in het Brussels Gewest	2
3.2.	Arbeidsongevallen met Brusselaars die in de privésector werken	3
4.	Verkeersongevallen	5
4.1.	Verkeersongevallen met Brusselaars	5
4.2.	Verkeersongevallen in het Brussels Gewest	6
5.	Ongevallen in het dagelijkse leven	8
5.1.	Mortaliteit	8
5.2.	Morbiditeit	9

Colofon

► **Auteurs** > Déogratias MAZINA, Sarah MISSINNE, Peter VERDUYCKT, Murielle DEGUERRY > **Lay-out** > Nathalie DA COSTA MAYA, CDCS vzw > **Voor meer informatie** > Tel.: 02/552 01 89 > observat@ccc.irisnet.be > www.observatbru.be > **Gelieve te verwijzen als** > Mazina D., Missinne S., Verduyck P., Deguerry M. *Gezondheidsindicatoren van het Brusselse Gewest - Ongevallen*. Observatorium voor Welzijn en Gezondheid van Brussel-hoofdstad, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Brussel 2017 > **Depotnummer** > D/2017/9334/36 > Cette publication existe aussi en français

1. Inleiding

Ongevallen en de verschillende letsels die ze veroorzaken zijn wereldwijd belangrijke oorzaken van morbiditeit en sterfte. Ongevallenpreventie is dan ook een belangrijke uitdaging voor de volksgezondheid (WHO, 2004). De meeste doodsoorzaken die zijn verbonden aan ongevallen staan op de lijst van de “vermijdbare” doodsoorzaken (Jouglà, 2013).

In dit hoofdstuk beschrijven we de huidige situatie van de ongevallen in het Brussels Gewest en de evolutie ervan in de afgelopen 10 jaar. Er gebeuren hoofdzakelijk drie soorten ongevallen: arbeidsongevallen, verkeersongevallen en ongevallen in het dagelijkse leven (thuis, op school en in de vrije tijd).

De gebruikte gegevens zijn afkomstig van het Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (Fedris) voor de arbeidsongevallen; van de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), het Brussels Instituut voor Verkeersveiligheid (BIVV) en de Federale Overheidsdienst Mobiliteit voor de verkeersongevallen; van de Statistische overlijdensformulieren voor de mortaliteitsgegevens verbonden aan ongevallen in het dagelijkse leven en van de Gezondheidsenquête 2013 voor de gegevens over de morbiditeits ten gevolge van ongevallen.

2. Algemeen overzicht

2.1. MORTALITEIT

In 2014 overleden 379 Brusselaars aan de gevolgen van een ongeval: 8 aan de gevolgen van een arbeidsongeval, 29 aan de gevolgen van een verkeersongeval^[1] en 342 aan de gevolgen van een ongeval in het dagelijkse leven.

De Brusselse sterftcijfers verbonden aan ongevallen zijn de laatste 10 jaar vrij stabiel gebleven. We tellen jaarlijks ongeveer 35 overlijdens per 100 000 inwoners, zowel voor mannen als voor vrouwen.

2.2. MORBIDITEIT

In de Gezondheidsenquête 2013 verklaarde ongeveer 8,0 % van de Brusselaars in de voorgaande 12 maanden het slachtoffer te zijn geweest van een ongeval. Drie vierde van hen ging daarvoor op consultatie bij een arts of een ziekenhuisdienst (d.i. 6,4 % van de Brusselaars verklaarde het slachtoffer te zijn geweest voor een ongeval waarbij medische zorg nodig was). In tegenstelling tot de cijfers voor heel België, blijkt er volgens de Gezondheidsenquête geen verschil te bestaan tussen mannen en vrouwen noch tussen de leeftijdsgroepen. De meeste andere gegevens van dit hoofdstuk daarentegen tonen wel een verschil tussen mannen en vrouwen en tussen leeftijdsgroepen.

Tussen de Gezondheidsenquête van 2008 en die van 2013 lijken de cijfers nauwelijks gewijzigd. De meeste letsels veroorzaakt door ongevallen die worden aangegeven zijn het gevolg van een ongeval in het dagelijkse leven (67 %), gevolgd door verkeersongevallen (21 %) en arbeidsongevallen (13 %). De verdeling verschilt nauwelijks als voor deze ongevallen medische zorg nodig was (Tabel 1).

Tabel 1	Verdeling van de morbiditeit per type ongeval*, Brussels Gewest, 2013	
	Alle ongevallen samen	Ongevallen waarvoor medische zorg nodig was
Arbeidsongevallen	13 %	15 %
Verkeersongevallen	21 %	17 %
Ongevallen in het dagelijkse leven	67 %	67 %
	100 %	100 %

* % berekend volgens het aantal ongevallen (een zeer klein aandeel personen gaf meerdere ongevallen aan)
Bron: Gezondheidsenquête, Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid, 2013

1 Ter plaatse overleden of binnen 30 dagen na het ongeval.

3. Arbeidsongevallen

Bij de analyse van de arbeidsongevallen besteden we enerzijds aandacht aan de ongevallen op het grondgebied van het Brussels Gewest (ongeacht uit welk gewest de slachtoffers afkomstig zijn) en anderzijds aan de arbeidsongevallen waarvan de slachtoffers Brusselaars zijn (ongeacht het gewest waar ze werken). Met de eerste manier kan worden gevolgd in welke mate de economische activiteiten op het Brussels grondgebied ongevallen veroorzaken, terwijl met de tweede manier de impact van de beroepsactiviteit als oorzaak van ongevallen op de gezondheid van de Brusselaars kan worden gevolgd. **Deze analyse betreft enkel de ongevallen in de privésector aangezien de gegevens over de arbeidsongevallen in de overheidssector^[2] nog kwaliteitscontroles vereisen.**

3.1. ARBEIDSONGEVALLEN IN DE PRIVÉSECTOR IN HET BRUSSELS GEWEST

In 2015 werden op het grondgebied van het Brussels Gewest 11 366 arbeidsongevallen geregistreerd (waarvan 6 met dodelijke afloop). 77,8 % van deze ongevallen gebeurde op de arbeidsplaats en 22,2 % op de weg naar of van het werk^[3].

Bij de slachtoffers van arbeidsongevallen op het Brusselse grondgebied tellen we 45,1 % inwoners van het Brussels Gewest, 34,8 % Vlamingen van wie iets meer dan de helft (52,1 %) afkomstig uit Vlaams Brabant en 20,1 % Walen van wie 44,5 % afkomstig uit Henegouwen en 29,5 % uit Waals Brabant. Deze cijfers weerspiegelen min of meer de realiteit van de Brusselse tewerkstelling weer. In 2015 was 51,5 % van de werknemers in Brussel Brusselaar, 31,2 % Vlaming en 17,3 % Waal (ACTIRIS-Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid, 2017).

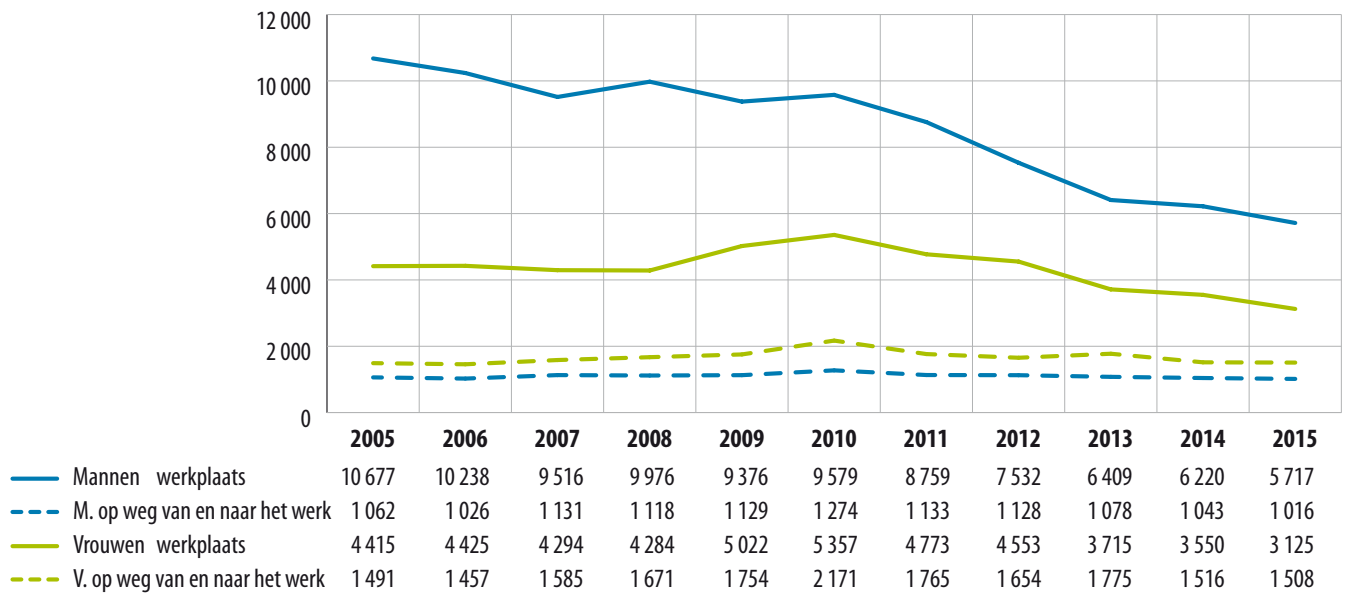
Het aantal arbeidsongevallen op de arbeidsplaats in het Brussels Gewest is sinds 2005 gedaald. Er waren meer mannen bij betrokken dan vrouwen, maar dat verschil lijkt in de loop der jaren af te nemen. In 2015 was 64,7 % van de slachtoffers van een arbeidsongeval op de arbeidsplaats van het mannelijke geslacht. De verklaring is waarschijnlijk te vinden in het type arbeid. Het aantal ongevallen op de weg naar of van het werk daarentegen lijkt zich te stabiliseren, zowel bij de mannen als bij de vrouwen. Er zijn meer vrouwen betrokken

2 Dit is een belangrijke beperking aangezien de overheidssector in 2015 goed is voor 37,2 % van de totale tewerkstelling in het Brussels Gewest (BISA, 2017b). Volgens een voorzichtige raming zouden in 2015 5 371 Brusselaars het slachtoffer zijn geweest van een arbeidsongeval in de overheidssector.

3 Er dient opgemerkt dat de arbeidsongevallen die Fedris registreert op de weg naar of van het werk opgenomen zijn in de statistieken van de verkeersongevallen van Statbel. Ze kunnen niet van de andere ongevallen worden onderscheiden aangezien de registratie gebaseerd is op de proces-verbalen van de politie waarin deze informatie niet altijd wordt vermeld.

Figuur 1

Evolutie van het aantal arbeidsongevallen in het Brussels Gewest (privésector) volgens de plaats van gebeuren en het geslacht, 2005-2015

Bron: Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (Fedris), berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Brussel

bij ongevallen op de weg naar of van het werk. In 2015 was dat het geval bij 59,7 % van deze ongevallen (Figuur 1).

3.2. ARBEIDSONGEVALLEN MET BRUSSELAARS DIE IN DE PRIVÉSECTOR WERKEN

In 2015 waren 7 924 Brusselaars het slachtoffer van een arbeidsongeval (met inbegrip van 9 dodelijke ongevallen). 6 374 van hen waren betrokken bij een ongeval op de werkplaats (80,4 %) en 1 550 bij een ongeval op de weg naar of van het werk (19,6 %).

Na een stijging tussen 2005 en 2008 en een relatieve stabilisatie tussen 2008 en 2010, is het aantal Brusselaars die het slachtoffer werden van een arbeidsongeval geleidelijk aan afgenomen van 10 552 in 2010 naar 7 924 in 2015. Dat betekent een daling van 24,9 % (niet geïllustreerd). In dezelfde periode is nochtans de werkende Brusselse beroepsbevolking licht toegenomen van 406 279 personen in 2010 naar 429 365 in 2015) (ACTIRIS-Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid, 2017).

Wat de geografische lokalisatie betreft, gebeurde 70,4 % van de ongevallen met Brusselaars in het Brussels Gewest, 21,2 % in Vlaanderen, 7,4 % in Wallonië en 1,0 % in het buitenland.

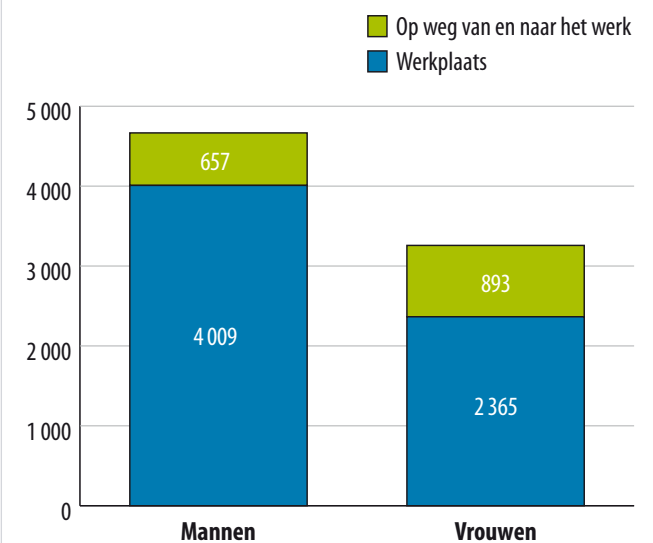
De Brusselse mannen waren betrokken bij 58,9 % van de ongevallen in 2015 (Figuur 2), maar het verschil met de vrouwen is in de loop der jaren kleiner geworden. De verhouding mannelijke slachtoffers van een ongeval steeg van 62,7 % in 2005 naar 66,2 % in 2008, om in 2015 weer te dalen naar 58,9 %. De slachtoffers waren vooral betrokken bij

ongevallen op de werkplaats, wat waarschijnlijk kan worden verklaard door het type uitgevoerde arbeid. Meer mannen dan vrouwen zijn immers arbeiders (niet geïllustreerd).

In 2015 gebeurde 85,9 % van de ongevallen met mannen op de werkplaats. Bij de vrouwen is dit cijfer lager dan bij de mannen (72,6 %) (Figuur 2).

Figuur 2

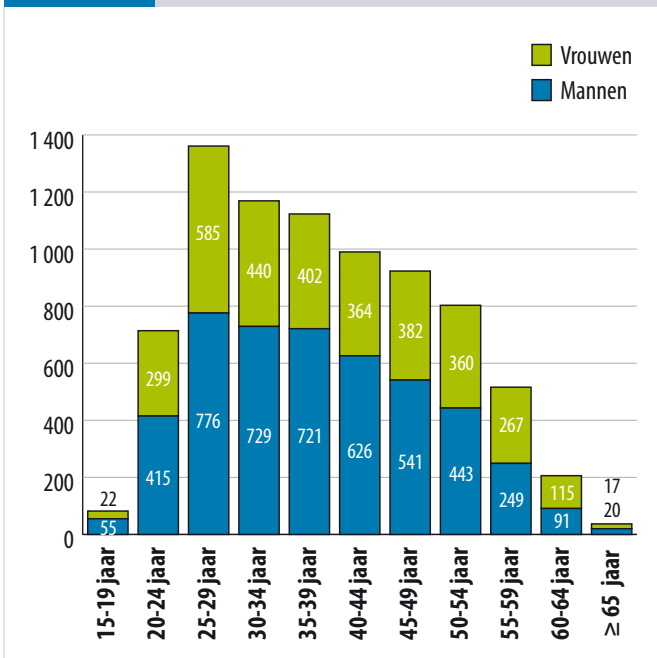
Aantal arbeidsongevallen (privésector) waarbij Brusselaars waren betrokken, naargelang het geslacht en de plaats van gebeuren, 2015

Bron: Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (Fedris), berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Brussel

Het grootste aandeel arbeidsongevallen wordt waargenomen in de leeftijdsgroep van jonge werkenden van 25-29 jaar (17,2 % van alle ongevallen in 2015). Ongeveer 56,1 % van de Brusselaars die het slachtoffer werden van een arbeidsongeval is jonger dan 40 jaar. Toch werden ook enkele ongevallen geregistreerd bij jongeren van 15-19 jaar (1,3 % van alle ongevallen) van wie velen nog student zijn. Waarschijnlijk betreft het hier jongeren die alternerend leren. Ook bij de 65-plussers gebeurden er enkele arbeidsongevallen, hoewel ze normaal gezien niet meer aan het werk zijn. Waarschijnlijk zijn het arbeiders die na de pensioenleeftijd blijven werken als loontrekkende of vrijwilliger (Figuur 3).

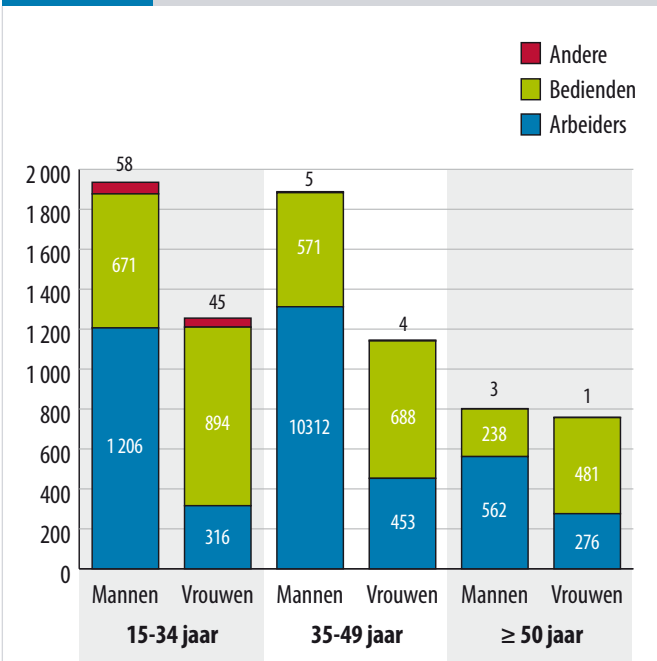
Figuur 3 Aantal arbeidsongevallen (privésector) per leeftijd en geslacht van het slachtoffer, bij de Brusselaars, 2015

Bron: Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (Fedris), berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Brussel

Uit de verdeling per leeftijd, geslacht en beroepsstatuut van de slachtoffers van arbeidsongevallen in de privésector blijkt dat in 2015 1 206 van de 1 935 ongevallen bij jonge mannen (15-34 jaar) betrekking hadden op arbeiders, dat is 62,3 % van alle ongevallen in deze leeftijdsgroep. Bij de vrouwen van dezelfde leeftijd waren bij 894 van de 1 255 ongevallen in deze groep (71,2 %) bedienden betrokken (Figuur 4). Dit verschil kan deels worden verklaard door het type arbeid dat door mannen en vrouwen hoofdzakelijk wordt uitgeoefend. Voor 2015 bijvoorbeeld blijkt uit de verdeling van de arbeiders van de Belgische privésector volgens statuut (arbeider-bediende) dat de mannen het sterkst vertegenwoordigd zijn bij de arbeiders (67,0 %), terwijl bij de bedienden de vrouwen in de meerderheid zijn (56,7 %) (RSZ, 2015).

Figuur 4 Aantal arbeidsongevallen (privésector) per leeftijd, geslacht en beroeps categorie, Brussels Gewest, 2015

Bron: Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (Fedris), berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Brussel

In 2015 bleef meer dan een derde van de arbeidsongevallen (39,1 %) zonder gevolgen. 46,5 % leidde tot tijdelijke arbeidsongeschiktheid en 14,3 % van de ongevallen had ernstige gevolgen in de vorm van een fatale afloop (0,8 % van alle zware ongevallen) of blijvende arbeidsongeschiktheid⁴ (Tabel 2).

Tabel 2 Evolutie van het aantal arbeidsongevallen (privésector) naargelang de gevolgen bij de Brusselaars, 2008-2015

Jaar	Gevolgen	Zonder gevolg	Tijdelijke arbeidsongeschiktheid	Blijvende arbeidsongeschiktheid	Fatale afloop	Totaal
2008		4 254	5 177	1 391	6	10 828
2009		4 056	4 756	1 312	5	10 129
2010		4 342	4 931	1 273	6	10 552
2011		4 096	4 678	1 204	10	9 988
2012		3 745	4 269	1 110	6	9 130
2013		3 516	4 061	1 185	8	8 770
2014		3 272	3 872	1 094	8	8 246
2015		3 069	3 648	1 116	9	7 842
Totaal		30 350	35 392	9 685	58	75 485

Bron: Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (Fedris).

⁴ Blijvende arbeidsongeschiktheid betekent niet dat de werknemer niet meer kan werken. De ongeschiktheid kan immers gedeeltelijk zijn, wat betekent dat de persoon niet elke mogelijkheid heeft verloren om een geregeld inkomen uit arbeid te verkrijgen op de arbeidsmarkt.

Tussen 2008 en 2015 gebeurden er 58 dodelijke ongevallen, waarvan 34 op de arbeidsplaats en 24 op weg naar of van het werk. Het aantal dodelijke ongevallen is de laatste 8 jaar stabiel gebleven met een gemiddelde van 7 dodelijke ongevallen per jaar. Het betreft hier ruwe cijfers en voor het bekijken van de tendensen moet uiteraard de bevolkingsevoluties eveneens in rekening worden gebracht.

De ongevallen bij arbeiders hebben vaker ernstige gevolgen dan de ongevallen bij bedienden. In 2015 leidde 17,5 % van de ongevallen bij arbeiders tot blijvende arbeidsongeschiktheid, tegenover 11,2 % van de ongevallen bij bedienden (niet geïllustreerd).

4. Verkeersongevallen

Bij de analyse van de verkeersongevallen bekijken we enerzijds de mortaliteit van de Brusselaars als gevolg van een verkeersongeval en anderzijds de ongevallen die gebeuren op het grondgebied van het Brussels Gewest (morbiditeit en mortaliteit).

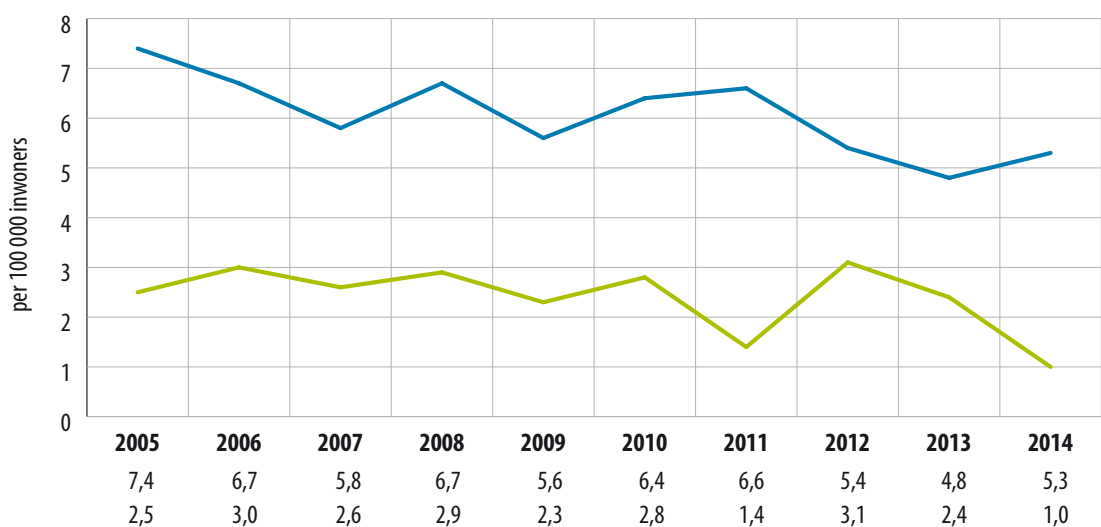
4.1. VERKEERSONGEVALLEN MET BRUSSELAARS

Volgens de statistische overlijdensformulieren sterven jaarlijks ongeveer vijftig Brusselaars aan de gevolgen van een verkeersongeval, hiervan zijn 70,3 % man en 27,7 % vrouw.

De Brusselaars die overleden aan de gevolgen van een verkeersongeval vertegenwoordigden in de periode 2008 – 2004, 11,6 % van het totale aantal overlijdens door ongevallen. Dit aandeel bedraagt respectievelijk 17,0 % voor mannen en 6,6 % voor vrouwen.

De mortaliteit door verkeersongevallen is de laatste 10 jaar licht gedaald. Bij de mannen daalde de bruto mortaliteit van 7,4 in 2005 naar 5,3 doden per 100 000 inwoners in 2015. Bij de vrouwen ging het van 2,5 gevallen in 2005 naar 1 geval per 100 000 inwoners in 2015 (Figuur 5). Deze daling is waarschijnlijk deels het gevolg van een betere infrastructuur, nieuwe technologieën in de voertuigen, strengere controle en bestraffing van snelheidsovertredingen en andere maatregelen die worden genomen om de verkeersveiligheid te verhogen.

Figuur 5 Evolutie van de bruto mortaliteit door verkeersongevallen per geslacht bij de Brusselaars, 2005-2014

Bron: Statistische overlijdensformulieren, Observatorium voor gezondheid en Welzijn Brussel

4.2. VERKEERSONGEVALLEN IN HET BRUSSELS GEWEST

In 2015 werden in het Brussels Gewest 3 761 verkeersongevallen geregistreerd^[5]. Die maakten 4 502 slachtoffers waarvan er 28 overleden (ter plaatsen en binnen 30 dagen), 178 zwaar gewond raakten en 3 555 licht gewond. Zoals blijkt uit Tabel 3 zijn deze cijfers de laatste 10 jaar vrij stabiel gebleven, terwijl uit paragraaf 4.1 blijkt dat de mortaliteit door verkeersongevallen bij de Brusselaars gedaald is.

Uit de verdeling per geslacht blijkt dat in 2015 meer mannen betrokken waren bij een verkeersongeval (60,0 %) dan vrouwen. De jongeren en jongvolwassenen jonger dan 35 jaar vertegenwoordigen jaarlijks 45 % van de slachtoffers van een

verkeersongeval. Het grootste risico zien we bij de jongeren van 20-24 jaar: het ongevalcijfer^[6] bedroeg in deze groep 10 per 1 000 inwoners in 2008. Tussen 2008 en 2015 is het echter geleidelijk aan afgenomen, vooral bij de jongvolwassenen van 20-24 jaar (Figuur 6).

In 2015 bevond iets minder dan de helft van de slachtoffers van verkeersongevallen zich aan boord van een voertuig^[7], terwijl meer dan een derde "zwakke weggebruikers" (voetgangers en fietsers) waren (Figuur 7).

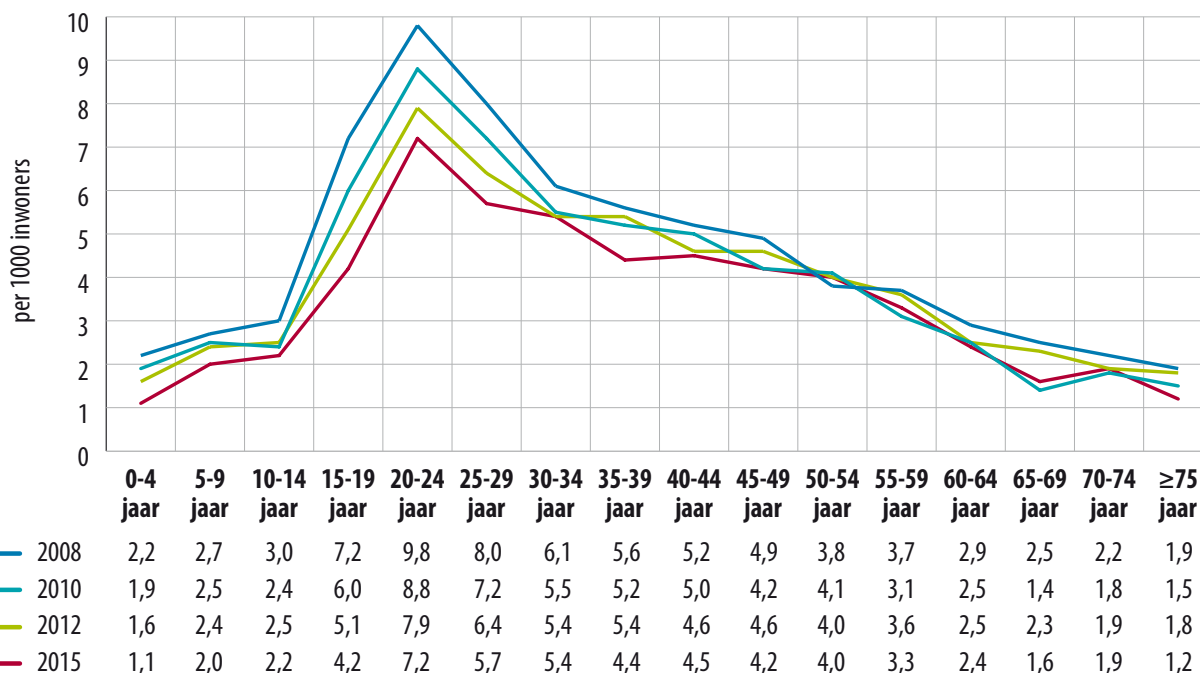
Het aandeel van de zwakke weggebruikers bij de slachtoffers van verkeersongevallen is de laatste jaren gestegen van 27,2 % (in 2008) naar 38,4 % (in 2015). Deze stijging is waarschijnlijk verbonden aan de toename van het fietsgebruik. Volgens

Tabel 3 Evolutie van het aantal ongevallen, slachtoffers, overlijdens door ongevallen en licht- en zwaargewonden, Brussels Gewest, 2005-2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal ongevallen	3 939	3 966	4 078	3 997	4 083	3 782	3 925	3 880	3 583	3 712	3 761
Totaal slachtoffers	4 768	4 860	4 849	5 052	5 032	4 738	4 783	4 757	4 323	4 451	4 502
Dodelijke ongevallen	28	26	29	33	30	29	25	37	20	26	28
Ongevallen met zwaargewonden	251	187	228	201	187	201	214	185	179	158	178
Ongevallen met lichtgewonden	3 660	3 752	3 821	3 764	3 866	3 551	3 686	3 658	3 384	3 528	3 555

Bron: FOD Economie – Statistics Belgium (Statbel)

Figuur 6 Evolutie van het ongevalcijfer voor verkeersongevallen naargelang de leeftijd, Brussels Gewest, 2008-2015

Bron: Rijksregister - Algemene Directie Statistiek (Statbel) en Statistische overlijdensformulieren. Berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel

5 Het Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid (BIVV) en de FOD Economie (Statbel) analyseren de verkeersongevallen in België op basis van de ongevallenregistratie door de politie (pv's van de politie en rapporten van de procureur des Konings).

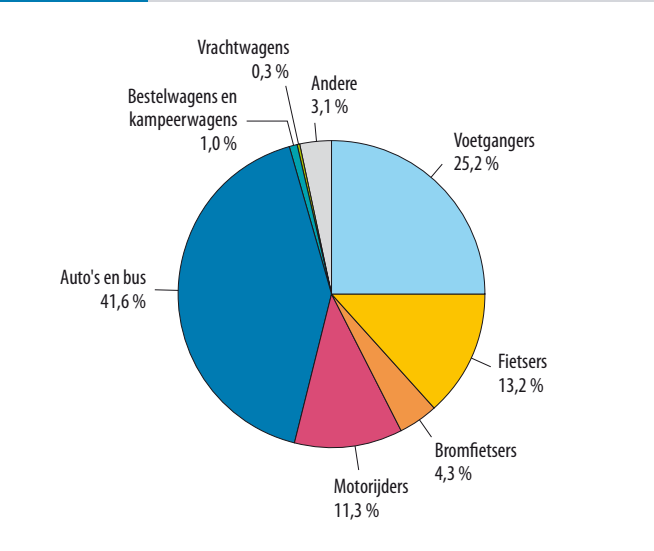
6 We berekenen het ongevalcijfer per leeftijd door het aantal slachtoffers per leeftijdsgroep te delen door het aantal personen van deze groep in de bevolking, per 1 000.

7 De gegevens maken geen onderscheid mogelijk tussen bestuurders en passagiers.

de tellingen van het Fietsobservatorium is het aantal fietsers tussen 2005 en 2016 meer dan verdrievoudigd. Het steeg van 1 800 fietsers die één van de 15 drukke Brusselse kruispunten overstaken in 2005 naar 5 700 in 2016 (BISA, 2017a).

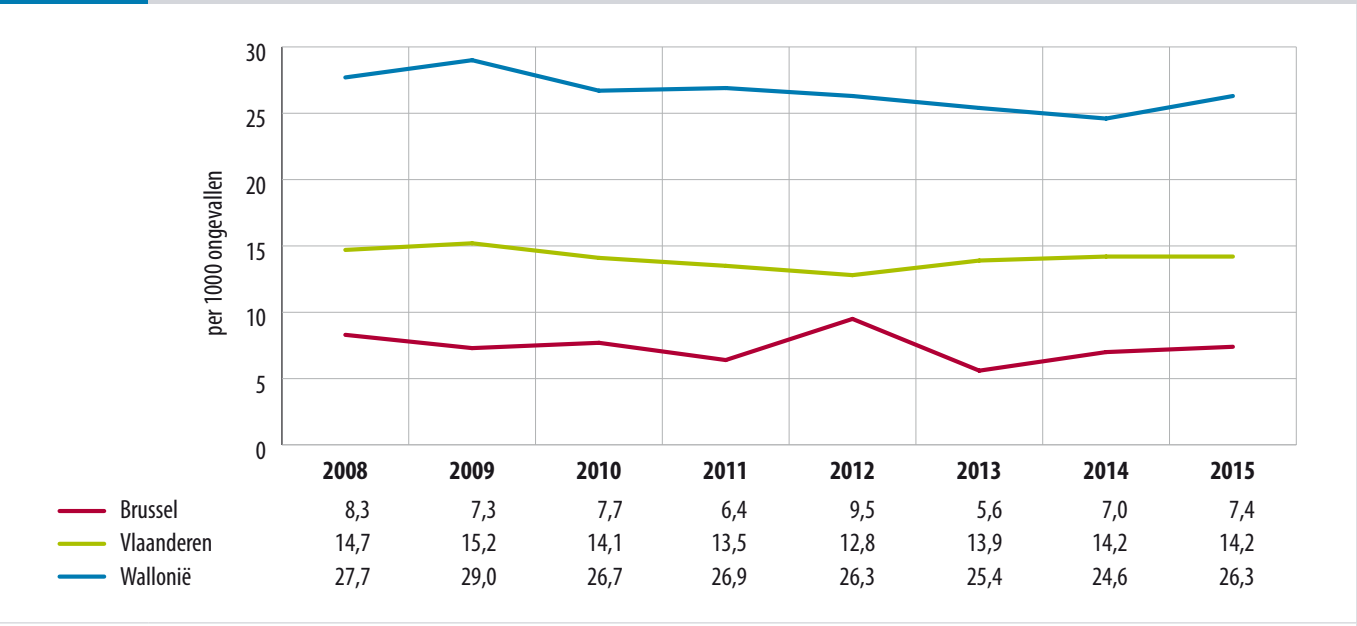
Als we de ernst van de ongevallen in het Brussels Gewest vergelijken met die in de andere gewesten van het land (aantal overlijdens per 1 000 ongevallen), zien we dat de ongevallen in het Brussels Gewest relatief minder ernstige gevolgen hebben dan de ongevallen in de andere gewesten. Dat kan waarschijnlijk worden verklaard door het feit dat er in het Brussels Gewest minder snel gereden wordt omdat er minder snelwegstructuren zijn. Tussen 2008 en 2015 is de ernst van de ongevallen in de drie Gewesten niet opmerkelijk geëvolueerd (Figuur 8).

Figuur 7 Slachtoffers van verkeersongevallen naargelang het type weggebruiker, Brussels Gewest, 2015

Bron: FOD Economie – Statistics Belgium (Statbel); Berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Brussel

Figuur 8 Evolutie van de ernst van de ongevallen* per jaar en per gewest, 2008-2015

* De ernst van de ongevallen stemt overeen met het aantal overlijdens binnen 30 dagen per 1.000 geregistreerde ongevallen met lichamelijk letsel (Lequeux, 2017).
Bron: FOD Economie – Statistics Belgium (Statbel); Berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Brussel

5. Ongevallen in het dagelijkse leven

De ongevallen «in het dagelijkse leven» zijn de ongevallen die thuis, op school of in de vrije tijd gebeuren. Zelfdodingen, agressie, verkeersongevallen, arbeidsongevallen en ongevallen als gevolg van natuurrampen worden daar niet bij gerekend. Op basis van de overlijdensgegevens uit de statistische formulieren die we gebruiken om de mortaliteit te illustreren, kunnen we echter geen onderscheid maken tussen verkeersongevallen, valincidenten met dodelijke afloop, intoxicatie en andere ongevallen⁸. Arbeidsongevallen worden niet altijd als dusdanig geïdentificeerd en zijn dan opgenomen in de ongevallen in het dagelijkse leven. Ze vertegenwoordigen echter slechts een klein aantal van de overlijdens door ongevallen.

De morbiditeitsgegevens in dit hoofdstuk zijn afkomstig van de Gezondheidsenquête waarin de definitie die werd omschreven in de inleiding duidelijk wordt toegepast. De verschillende categorieën van ongevallen in het dagelijkse leven kunnen daardoor duidelijk worden onderscheiden.

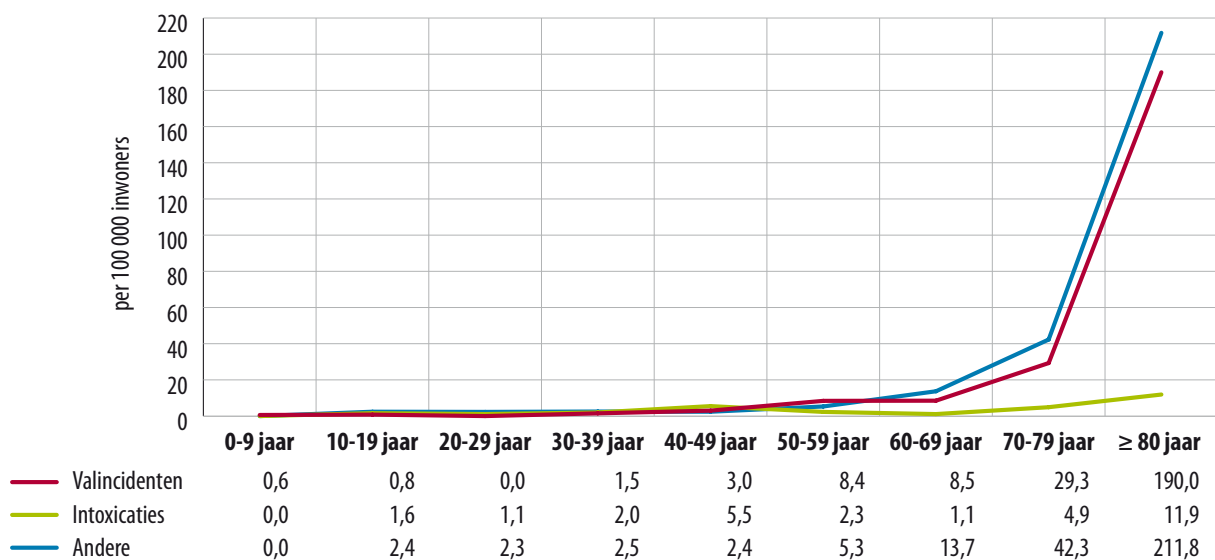
5.1. MORTALITEIT

In 2014 overleden volgens de statistische overlijdensformulieren 342 personen als gevolg van een ongeval in het dagelijkse leven. 143 slachtoffers overleden als gevolg van een valincident, 30 als gevolg van onopzettelijke intoxicatie en 169 door een andere oorzaak. De overlijdens door een ongeval in het dagelijkse leven vertegenwoordigen gemiddeld ongeveer 3,6 % van alle overlijdens van het jaar (alle leeftijden en alle oorzaken samen) en 57,8 % van de overlijdens als gevolg van een ongeval.

In 2014 had 41,8 % van de overlijdens door een ongeval in het dagelijkse leven betrekking op een dodelijke val. Het aantal overlijdens door een ongeval in het dagelijkse leven neemt toe met de leeftijd. Vooral de groep van de 80-plussers wordt getroffen, met in 2014 een mortaliteit van 200 overlijdens per 100 000 inwoners ouder dan 80 (Figuur 9). In deze groep vertegenwoordigen vallen en ongevallen door een andere oorzaak bijna elk de helft van de overlijdens door een ongeval in het dagelijkse leven. Intoxicaties zijn een minder frequente doodsoorzaak, maar zijn meer vertegenwoordigd bij ouderen (70 jaar en ouder) dan bij personen tussen 40 en 49 jaar.

De gestandaardiseerde sterftecijfers tonen geen significant verschil tussen mannen en vrouwen, noch voor alle oorzaken samen noch in elke categorie apart.

Figuur 9 Mortaliteit door ongevallen in het dagelijkse leven, per leeftijd en type ongeval bij de Brusselaars, 2014

Bron: Statistische overlijdensformulieren, Observatorium voor gezondheid en Welzijn Brussel

8 De groep «overige ongevallen» is zeer gevarieerd maar omvat vooral 80 % van de ongevallen als gevolg van blootstelling aan niet nader gepreciseerde factoren.

De mortaliteit door ongevallen in het dagelijkse leven is de laatste 10 jaar vrij stabiel gebleven. Ze bedroeg ongeveer 28 overlijdens per 100 000 inwoners bij de mannen en 30 overlijdens per 100 000 inwoners bij de vrouwen (niet geïllustreerd).

5.2. MORBIDITEIT

Het is moeilijk om het aantal ongevallen in het dagelijkse leven te schatten, aangezien deze niet op een exhaustieve en systematische wijze worden geregistreerd in België. De gegevens over het aantal en het type ongevallen zijn dus zeldzaam en vaak onvolledig.

In de Gezondheidsenquête 2013, rapporteert 5,4 % van de Brusselaars een **ongeval in het dagelijkse leven**. Het aandeel is iets lager (4,3 %) indien we enkel de ongevallen in het dagelijkse leven bekijken waarvoor medische zorg nodig was. Het grootste deel van deze ongevallen met nood aan medische zorg, gebeurt tijdens de vrije tijd (49 %) of thuis (36 %). Ongevallen op school staan in voor de resterende 15 % van de ongevallen in het dagelijks leven (Tabel 4). Voor deze types ongevallen zijn er geen significante verschillen tussen mannen en vrouwen noch tussen leeftijdsgroepen.

Tabel 4	Verdeling naargelang type ongeval in het dagelijkse leven*, Brussels gewest, 2013			
	Alle accidenten		Accidenten met nood aan medische zorg	
Ongeval thuis	69	41 %	51	36 %
Ongeval tijdens vrije tijd	79	47 %	69	49 %
Ongeval op school	21	12 %	21	15 %
Totaal	169	100 %	141	100 %

* % berekend op het aantal ongevallen (een zeer klein aandeel personen gaf meerdere ongevallen aan)
Bron: Gezondheidsenquête, Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid, 2013

Valincidenten bij ouderen is de meest frequente reden voor het sterven ten gevolge van een ongeval. Inderdaad, valincidenten komen vaak voor. Op basis van de gezondheidsenquête weten we dat 28 % van de Brusselaars van 65 jaar of ouder gevallen is in het jaar voorafgaand aan de enquête in 2013. Er zijn geen significante verschillen tussen mannen en vrouwen. Ook zijn er zowel bij mannen als bij vrouwen geen significante leeftijdsverschillen tussen de 65-74 jarigen enerzijds en de 75 plussers anderzijds. Dit in tegenstelling tot het aantal dodelijke valincidenten dat duidelijk toeneemt met oudere leeftijd (zie supra).

De helft van de Brusselaars die het afgelopen jaar gevallen zijn, hebben geen preventieve maatregelen genomen om een volgend valincident te vermijden. Eén vijfde heeft zijn of haar thuissituatie veiliger gemaakt en ongeveer evenveel hebben kracht- en evenwichtsoefeningen gedaan. Tussen de 10 en 15 % van de slachtoffers van een val hebben hun schoenen aangepast en hun zicht laten controleren.

Tabel 5

Preventiemaatregelen genomen door de 65 plussers die het laatste jaar een valincident rapporteerden, Brussels Gewest, 2013

Kracht- en evenwichtsoefeningen	17 %
Thuisituatie veiliger gemaakt	20 %
Schoenen aangepast	12 %
Medicatie die het valrisico verhoogt, laten controleren	4 %
Controle bloeddruk	8 %
Controle zicht	10 %
Geen maatregelen genomen	50 %

Bron: Gezondheidsenquête, Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid, 2013

Referenties

- ACTIRIS - Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid, 2017. Statistieken over de Brusselse arbeidsmarkt: <http://www.actiris.be/marchemp/tabid/211/language/nl-BE/Statistieken-van-de-Brusselse-arbeidsmarkt.aspx>
- Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, 2017a. Brussel in 10 cijfers – Focus 18.
- Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, 2017b: Arbeidsmarkt. Aantal arbeidsplaatsen per plaats van tewerkstelling en sector (privé/overheid): 2005-2015 (per 31 december): http://bisa.brussels/themas/arbeidsmarkt?set_language=nl.
- Fedris. 2015: Frequentie- en ernstgraden van de arbeidsongevallen. <https://fedris.be/nl/professional/privesector/statistieken/frequentie-en-ernstgraden>.
- Jouglà E. *Indicateurs de mortalité «prématurée» et «évitable»*. Haut comité de la santé publique, Collection Documents, Documentation Française, Parijs, april 2013, p31.
- Lequeux, Q., 2017. Statistisch rapport 2016 Verkeersongevallen. Brussel, België: Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid - Kenniscentrum Verkeersveiligheid
- Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), 2015: Verdeling van de arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling per 31 december 2015: <https://www.onssrszls.fgov.be/nl/statistieken/publicaties/verdeling-van-de-arbeidsplaatsen-naar-plaats-van-tewerkstelling>
- RIZIV, 2015. Verklarende factoren met betrekking tot de stijging van het aantal invaliden – Werknemersregeling en regeling voor zelfstandigen – 2005-2014.
- Wereldgezondheidsorganisatie, 2004. Wereldrapport over de preventie van verkeersletsels. Genève 2004. ISBN 92 4 256260 2.